

Friluftslivets fellesorganisasjon

Adresse: Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO
Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no, www.frifo.no
Org. nr.: 971 262 834, Kontonr: 7154.05.51671

Finansdepartementet
v/Knut Thonstad
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Oslo, 21.08.2003

HANDLINGSPLAN NASJONAL AGENDA 21 - HØRINGSUTTALELSE

Vi viser til Deres brev av 20.06.2003 angående høring av skisse til nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling – Nasjonal Agenda 21 (NA21). Vi viser også til vårt tidligere innspill til NA 21. Vi ser også til kontakt med Knut Thonstad om utsettelse av høringsfristen til 21.08.2003.

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) representerer de 13 største friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen nesten ½ million medlemskap. En av hovedoppgavene for FRIFO er å ivareta allemannsretten og det enkle tradisjonelle (ikke-motoriserte) friluftslivets vilkår i Norge.

FRIFO vil først uttrykke en sterk skuffelse over at friluftsliv knapt er nevnt i denne skissen til en handlingsplan for bærekraftig utvikling. Det samme gjelder arealforvaltning, som vi mener har fått en altfor liten plass i planen. Dette vil vi komme nærmere inn på nedenfor.

Generelt

Handlingsplanen er en direkte oppfølging av den nasjonale strategien for bærekraftig utvikling som ble lagt fram i august 2002 (utgitt av Utenriksdepartementet). Gjennom handlingsplanen vil Regjeringen bidra til å sette bærekraftig utvikling på det politiske sakskartet. Handlingsplanen vil bli en del av Nasjonalbudsjettet for 2004.

FRIFO synes det er meget positivt at det fra Regjeringens side lages en handlingsplan for bærekraftig utvikling, med konkrete mål ansvarsfordeling og oppfølgingsmekanismer. Vi er enig med Regjeringen i at det er avgjørende at arbeidet med bærekraftig utvikling blir integrert i den ordinære politiske virksomheten og i budsjettprosessen hvor mange av de viktigste prioriteringene skjer. Planen tar utgangspunkt i internasjonale problemstillinger og utfordringer, noe som er viktig og riktig, men går også inn på konkrete mål og tiltak i Norge.

Vi mener imidlertid at arbeidet med en slik handlingsplan for bærekraftig utvikling i mye større grad burde inkludert representanter for folkelig organisasjoner, lokalforvaltning, næringsliv og andre en det som har vært tilfelle i denne prosessen. En slik involvering er etter vår mening helt avgjørende for å lykkes med å snu utviklingen i riktig retning. Det er derfor viktig at en i den videre prosessen involverer berørte parter i langt større grad enn hva som har vært tilfelle så langt.

Handlingsprinsipper og virkemidler

Handlingsplanen lister opp sju handlingsprinsipper (*forvalteransvaret, føre var, økosystemtilnærming, forurensere betaler, felles - men differensiert ansvar, samordning av politikkområder, medansvar og felles innsats*) og sju virkemidler (*internasjonalt samarbeid, forskning og utvikling, økonomiske virkemidler, administrative virkemidler, offentlige innkjøp, konsekvensutredninger, tilrettelegging og informasjon*) som Regjeringen vil legge til grunn for en bærekraftig utvikling. FRIFO mener at dette er viktige prinsipper og virkemidler som vil bidra til snu utviklingen i en mer bærekraftig retning, forutsatt at disse prinsippene og virkemidlene blir tatt på alvor i praktisk politikk.

Politikk for en bærekraftig utvikling

Under dette kapittelet er det satt opp Regjeringens hovedmål og tiltak på en rekke viktige felter. Mange av disse målene og tiltakene er bra og vil bidra til å snu utviklingen i en mer bærekraftig retning. FRIFO er imidlertid svært skuffet over at friluftsliv og arealbruk ikke er blitt tillagt større vekt i en slik handlingsplan.

Friluftsliv

I handlingsplanen framheves det flere ganger viktigheten av å ”frakoble” sammenhengen mellom økonomisk vekst og miljøbelastning. Dette innebærer at vår livsstil og våre aktiviteter ikke må være til skade for naturen og for framtidige generasjoner. Det er samtidig bred enighet om at større livskvalitet er sentralt mål for samfunnsutviklingen. Studier viser at 19 av 20 nordmenn mener naturen er vesentlig med tanke på ”det gode liv” og viktig for identiteten til den enkelte. Studier viser også at motivene/verdiene for folks turer i naturen er de såkalte kontemplative verdiene slik som fravær av støy, mas og stress, opplevelse av naturens ro og harmoni og opplevelsen av det uberørte.

FRIFO er derfor både overrasket og skuffet over at ikke friluftslivet har fått en større og mer framtrødd plass i denne planen. Det enkle friluftslivet med lite tilrettelegging og ressursbruk er etter vår oppfatning mer enn noen annen en bærekraftig aktivitet, og vil derfor være et svært viktig bidrag til å ”frakoble” sammenhengen mellom økonomisk vekst og miljøbelastning.

I blant annet en rekke Storingsmeldinger de siste årene er den positive betydningen av friluftslivet for samfunnsutviklingen framhevet. Dette gjelder blant annet følgende meldinger:

- St meld nr. 14 (1999-2000) *Idrettsliv i endring*
- St meld nr. 39 (2000-2001) *Friluftsliv. Ein veg til høgare livskvalitet*
- St meld nr. 39 (2001-2002) *Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge*
- St meld nr. 16 (2002-2003) *Resept for et sunnere Norge. Folkehelsepolitikken*
- St meld nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*

FRIFO mener derfor det bør være en selvfølge at en handlingsplan for en bærekraftig utvikling tar friluftslivet på alvor og setter inn tiltak som vil fremme denne bærekraftige aktiviteten, som også bidrar til å øke folks livskvalitet og helse. Fine ord i mange Storingsmeldinger må nå bli til handling hvis dette skal ha noen mening.

Planen må derfor sette seg klare mål for friluftslivet og sette opp konkrete tiltak. Dette gjelder blant annet innenfor følgende områder:

- Allemannsretten
- Tilgang til og sikring av attraktive arealer
- Motivering av befolkningen

Arealforvaltning

Arealer er en ikke fornybar ressurs, og plan tar i liten grad opp problematikken rundt dette. Friluftslivet og det biologiske mangfoldet er helt avhengige av arealer og det er derfor avgjørende for en bærekraftig utvikling at vi har en god og framtidsrettet arealforvaltningen.

FRIFO er derfor både overrasket og skuffet over at ikke arealforvaltningen har fått en større og mer framtrede plass i denne planen.

Vi mener det er for passivt når planen bare henviser til at kommunene har et viktig ansvar på mange miljøområder, blant annet arealplanlegging og at Regjeringen vil styrke kommunenes muligheter for å fylle rollen som lokal samfunnsaktør. Videre sies det at Regjeringen er opptatt av å se hvordan planverktøyet gjennom plan- og bygningsloven i sterkere grad kan brukes for å ta et bærekraftsansvar lokalt ved å legge til rette for utbyggingsmønstre som reduserer transportbehovet, sikrer landbruks-, natur- og friluftsområder mot unødig nedbygging og skaper gode bomiljøer.

FRIFO mener planen må sette klare mål for arealbruk og sette opp konkrete tiltak for hvordan disse målene skal nås. Dette gjelder blant annet innenfor følgende områder:

- Strandsonen (sikre allmennhetens tilgang til strandsonen, stoppe all videre nedbygging av strandsonen)
- Inngrepsfrie naturområder (sikre at det som er igjen av inngrepsfrie naturområder forblir urørt)
- Viktige områder for biologisk mangfold (sikre at slike områder ikke blir nedbygd eller ødelagt, sørge for gjennomføring av en verneplan for skog som sikrer gjenværende natur og friluftslivsinteresser)
- Nærfriluftsområder (hindre at friluftsområder og grønnstruktur i nærmiljøet blir nedbygd)
- Bymarker (sikre en forvaltning som først og fremst ivaretar hensynet til natur- og friluftslivsinteressene i slike områder)
- Vassdrag (sikre en verneplan for vassdrag som verner de gjenværende vassdragene med store nasjonale natur- og friluftslivsinteresser som ikke er vernet)

Miljøorganisasjonenes rolle

I planen står det at en bærekraftig utvikling krever deltaking og bidrag fra mange parter. Regjeringen ønsker å videreføre en politikk som oppmuntrer næringsliv, organisasjoner, forvaltning og den enkelte til å delta aktivt.

FRIFO synes dette er positivt, men som vi skriver innledningsvis har ikke prosessen fram til nå bidratt til dette i tilstrekkelig grad. FRIFO mente i sitt tidligere innspill at NA21 burde ha form som en "samfunnskontrakt" mellom hovedaktørene innenfor offentlig sektor, næringslivet og frivillige organisasjoner. En slik samfunnskontrakt ville kreve en mye sterkere grad av involvering fra alle parter og ville føre til et større eierskap til planen og derigjennom også sterkere forpliktelse til å gjennomføre den. FRIFO mener fortsatt at det bør opprettes en referansegruppe eller lignende hvor det er løpende kontakt mellom offentlig sektor, næringslivet og frivillige organisasjoner i det videre arbeidet med denne planen, og framtidig revidering av planen.

Regjeringen legger opp til at et større ansvaret for miljøforvaltningen legges til kommunene. Natur- og friluftslivsorganisasjonene har tidligere uttrykt skepsis til dette, men uansett krever dette at kommunen gjøres i stand til å ta hånd om dette på en god og bærekraftig måte. Dette krever en kompetanse som kommunen til nå har vist liten vilje til å bygge opp. Det må derfor settes inn tiltak som sikrer en slik kompetanse i kommunene. I tillegg må det settes klare krav til hva kommunene kan og ikke kan gjøre innenfor miljøforvaltningen, jf blant annet avsnittet om arealforvaltning ovenfor.

Når stadig mer av ansvaret for miljøforvaltningen legges til kommunene, er det etter FRIFOs oppfatning avgjørende at miljøorganisasjonene blir i stand til å spille en aktiv rolle. Vi er derfor glad for at planen framhever miljøorganisasjonenes viktige rolle for en bærekraftig utvikling. Planen framhever også Forum for natur og friluftsliv (FNF) viktige rolle i lokal regional planlegging og utvikling. Skal dette samarbeidsforumet lykkes med å fylle sin rolle som demokratisk aktør, må myndighetene sette organisasjonene i stand til, økonomisk og på annen måte, å fylle denne rollen.

FRIFO vil også framheve viktigheten av å påvirke folks holdninger til natur og friluftsliv, og derigjennom til holdninger til en bærekraftig utvikling. Vi mener det ligger et stort potensial i et aktivt samarbeid mellom myndighetene og de frivillige organisasjonene for å realisere de nasjonale målene på dette området.

FRIFO savner derfor konkrete mål og tiltak i planen som kan styrke FNF og andre frivillige organisasjoners mulighet til å bidra til en bærekraftig utvikling.

Konklusjon

FRIFO synes det er positivt at Regjeringen lager en handlingsplan for bærekraftig utvikling, og at den skal integreres i den ordinære politiske virksomheten. FRIFO er imidlertid ikke fornøyd med prosessen rundt utarbeidelsen av handlingsplanen. Vi er heller ikke fornøyd med hvordan handlingsplanen håndterer friluftsliv, arealforvaltning og medvirkning fra blant annet frivillige organisasjoner. FRIFO har derfor kommet med en rekke punkter innenfor disse temaene som vi mener må tas med i handlingsplanen hvis målet om en bærekraftig utvikling skal tas på alvor.

Vennlig hilsen

Friluftslivets fellesorganisasjon

Harald Tronvik (sign.)
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagkonsulent